

Sygn. akt VII U 1210/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Szczuka

Protokolant: st. Sekr. Dominika Kołpa

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2017 r. w Warszawie

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.

o przeliczenie wysokości emerytury

na skutek odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.

z dnia 30 czerwca 2015 r., znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

J. K. w dniu 30 lipca 2015 r. wniosła odwołanie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie od decyzji ww. organu rentowego z dnia 30 czerwca 2015 r., znak: (...). Odwołująca zaskarżyła przedmiotową decyzję w całości wnosząc o jej zmianę poprzez dokonanie przeliczenia należnej renty rodzinnej, jak również ponowne przeanalizowanie dokumentów i ustalenie jednego korzystnego okresu dla ustalenia najlepszego wariantu emerytury (k. 2-4 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 6 sierpnia 2015 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Organ rentowy uzasadniając swoje stanowisko wskazał, że odwołująca jest uprawniona do renty rodzinnej po zmarłym mężu W. K.. Oddział podniósł, że wysokość emerytury W. K. ustalona była zgodnie z zasadami wynikającymi z nowej regulacji prawnej obowiązującej od dnia 1 maja 2015 r. Odwołująca ma natomiast ustalone prawo do renty rodzinnej, do której nie ma zastosowania art. 110 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto zdaniem organu rentowego wysokość renty rodzinnej ubezpieczonej została ustalona od kwoty emerytury zmarłego męża W. K. wyliczonej w myśl zasad kapitałowych (k. 6 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Mąż odwołującej, W. K. w dniu 23 stycznia 2012 r. złożył wniosek

do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o przyznanie prawa do emerytury (k. 1 a. e., tom 1).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. wydał decyzję o ustaleniu kapitału początkowego dla W. K. z dnia 22 lutego 2012 r., znak: (...). Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Organ rentowy ustalił, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 675,40%. Został on ograniczony do 250 % zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru po ograniczeniu do 250% przez kwotę 1220,89 złotych, tj. kwotę bazową określoną w ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (k. 19 a. k., tom I).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. po rozpoznaniu wniosku, wydał decyzję z dnia 20 marca 2012 r., znak: (...) przyznającą W. K. emeryturę od dnia 1 stycznia 2012 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Do podstawy wymiaru emerytury organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych od 1992 r. do 2001 r.

Ze względu na to, że wskaźnik podstawy wymiaru wynosił 657,24 %, został on ograniczony do 250 %, gdyż nie może on przekraczać tej wysokości. Emerytura została przyznana w wysokości 5703,61 złotych (k. 41 a. e., tom I).

Zgodnie ze skróconym aktem zgonu, W. K. zmarł w dniu 14 września 2013 r. (k. 51 a. e., tom I, k. 43 a. k., tom I oraz k. 37 a. r., tom II).

J. K. w dniu 27 września 2013 r. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. wniosek o rentę rodzinną (k. 1 a. r., tom II).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. wydał decyzję z dnia 15 października 2013 r., znak: (...) dotyczącą przyznania odwołującej renty rodzinnej od dnia 14 września 2013 r. W decyzji organ rentowy ustalił, że emerytura W. K. wynosiła 6005,58 złotych, w związku z tym renta rodzinna dla jednej osoby uprawnionej po waloryzacji została ustalona na kwotę 5104,74 złotych (k. 41 a. r., tom II).

Odwołująca w dniu 21 maja 2015 r. złożyła wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. o przeliczenie na nowo emerytury zmarłego W. K., zgodnie z nowym prawem emerytalnym obowiązującym od dnia 1 maja 2015 r. (k. 76 a. k., tom I).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. po rozpoznaniu wniosku wydał zaskarżoną decyzję z dnia 30 czerwca 2015 r., znak: (...), zgodnie z którą odmówił odwołującej ponownego ustalenia wysokości renty od przeliczonej podstawy wymiaru. Organ rentowy w uzasadnieniu decyzji podniósł, że przepis art. 110a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ma wyłączne zastosowanie do ponownego ustalania wysokości emerytury (k. 78 a. k., tom I).

Sąd na rozprawie w dniu 1 grudnia 2015 r. dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i księgowości A. G., gdzie na podstawie jej treści ustalił, że kapitał początkowy zmarłego W. K. ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. według wskaźnika 675,40 %, - ograniczony do 250% - jest prawidłowy. Zmiana wynagrodzenia przedłożona w nowych dokumentach nie wpływa na ponowne ustalenie jego wysokości, ponieważ jest on ograniczony do 250% wymiaru. Brak jest podstaw do ponownego przeliczenia kapitału początkowego dla emerytury zmarłego męża na podstawie zarzutów wystosowanych przez odwołującą oraz do zastosowania art. 110a ustawy emerytalnej do przeliczenia na datę 1 maja 2015 r. z uwagi na niespełnienie jednocześnie trzech wskazanych tam warunków (k. 47 i 49-56 a. s.).

Odwołująca w piśmie procesowym z dnia 18 stycznia 2016 r. przedstawiła swoje wątpliwości i uwagi, co do opinii biegłego oraz zauważyła, że współczynnik (...) powinien być przeliczony prawidłowo jeszcze raz. Ubezpieczona wniosła o udzielenie upoważnienia imiennego dla biegłego do dostępu do akt emerytalnych w organie rentowym. (k. 67-69 a. s.).

Sąd na podstawie opinii uzupełniającej biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i finansów A. G. ustalił, że staż pracy zmarłego W. K. wyliczony był prawidłowo dla potrzeb wyliczenia kapitału początkowego w zakresie studiów obejmujących stan faktyczny na dzień ustalania świadczenia emerytalnego, gdzie okres składkowy wynosił 28 lat i 6 miesięcy, zaś okres nieskładkowy wynosił 5 lat i 2 miesiące z tytułu studiów. Także ustalenie wysokości podstawy wymiaru na 250% jest również ustaleniem prawidłowym. Ponadto symulacja wyliczenia wysokości emerytury za ostatnie 20 lat pracy zmarłego męża odwołującej nie może być zrealizowana, ponieważ świadczenie emerytalne ustala się z całego okresu zatrudnienia, uwzględniając odrębnie dane dla kapitału początkowego, ustalone na dzień 1 stycznia 1999 r. oraz odrębnie dla świadczenia emerytalnego, według tzw. „starych zasad”. Powyższe oznacza, że świadczenie jest ustalane albo z kolejnych 10 lat, albo z 20 lat, z całego okresu zatrudnienia. Nie można brać za podstawę ustaleń emerytury wyłącznie ostatnich 20 lat pracy (k. 72-76 a. s.).

Odwołująca w piśmie procesowym z dnia 2 marca 2016 r. wniosła o udzielenie upoważnienia imiennego dla biegłego do dostępu do akt emerytalnych w ZUS. Ponadto ubezpieczona przedstawiła swoje zastrzeżenia wskazując, że biegły w pewnych częściach opinii mija się ze stanem faktycznym oraz wyręcza Sąd w wydaniu opinii (k. 93-95 a. s.).

Sąd na podstawie kolejnej opinii uzupełniającej biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i finansów A. G. ustalił, że nie ma podstawy do zastosowania zasady proporcji dla zmarłego męża odwołującej w części odnoszącej się do świadczenia kapitałowego, ustalonego w oparciu o kapitał początkowy (k. 107-112 a. s.).

Odwołująca w piśmie procesowym z dnia 22 kwietnia 2016 r. wniosła o upoważnienie imienne biegłego sądowego w celu umożliwienia mu zapoznania się z całą zawartością stażu pracy i wynagrodzenia zmarłego W. K. (k. 121-122 a. s.).

Sąd na rozprawie z dnia 10 maja 2016 r. dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i finansów w osobie P. B., zgodnie z którą ustalono, że przy wyliczaniu kapitału początkowego organ rentowy przyjął łącznie 344 miesiące okresów składkowych oraz 62 miesiące okresów nieskładkowych. Organ rentowy nie uwzględnił przebywania zmarłego W. K. na zwolnieniu lekarskim w okresie od dnia 10 kwietnia 1992 r. do dnia 17 kwietnia 1992 r., co wpłynęło na liczbę miesięcy okresów składkowych. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru dla potrzeb wyliczenia kapitału początkowego wyliczony z wybranych 20 lat kalendarzowych wynosi 460,35 %, natomiast wyliczony z dziesięciu kolejnych lat kalendarzowych 1989–1998 wynosi 685,63 %. Wskaźnik ten podlega ograniczeniu do wysokości 250%. Wyliczona wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 321095,06 złotych i jest mniejsza od wyliczonej przez organ rentowy, który wyliczył kapitał początkowy na kwotę 321588,30 złotych. Wysokość świadczenia emerytalnego W. K. obliczonego zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej wynosi 5697,06 złotych. Wyliczona zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej liczba okresów składkowych wynosi 499, a nieskładkowych 62. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyliczony dla potrzeb obliczenia emerytury zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej z wybranych dwudziestu lat kalendarzowych wynosi 484,75 %, natomiast z 10 lat kalendarzowych za lata 1992–2001 670,61%, a w związku z powyższym (...) uległo zmniejszeniu do 250%. Wartość świadczenia wyliczona zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej wynosi 4747,71 złotych, podczas gdy wyliczona przez organ wynosi 4755,48 złotych. Świadczenie emerytalne w wariantcie najbardziej korzystnym dla zmarłego W. K. obliczone jest na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej. Wynosi ono wówczas 5697,06 złotych i po zwaloryzowaniu począwszy od dnia 1 marca 2012 r. zgodnie z kwotą waloryzacji 71,00 złotych wynosi 5768,06 złotych. Na dzień 1 marca 2013 r. nastąpiła waloryzacja emerytury zmarłego męża odwołującej zgodnie ze wskaźnikiem waloryzacji wynoszącym 104% ogłoszonego komunikatem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia

13 lutego 2013 r. Świadczenie po waloryzacji wynosi 5998,78 złotych. Wyliczenie wartości renty rodzinnej przysługującej odwołującej począwszy od dnia 1 września 2013 r. wynosi 5098,96 złotych, co stanowi 85 % emerytury zmarłego męża ubezpieczonej (k. 163-211 a. s.).

Odwołująca w piśmie procesowym z dnia 20 grudnia 2016 r. wniosła o odrzucenie opinii biegłego w całości (k. 228-230 a. s.).

W opinii uzupełniającej biegły sądowy z zakresu rachunkowości i finansów P. B. potwierdził treść oraz wnioski zawarte w opinii głównej. Sąd ustalił, że wyliczenia świadczenia zmarłego męża odwołującej w oparciu o zapisy art. 53 ustawy emerytalnej dokonano jako wyliczenia wariantowego, natomiast wyliczona wartość świadczenia należnego zmarłemu W. K. jako najbardziej korzystnego obowiązuje w oparciu o art. 26 ustawy emerytalnej. Wyliczone świadczenie zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej wynosi 5697,06 złotych, podczas gdy w myśl art. 53 wynosi 4747,71 złotych (k. 239-249 a. s.).

Odwołująca w piśmie procesowym z dnia 13 marca 2017 r. oraz na rozprawie w dniu 14 marca 2017 r., nadesłanym do Sądu w dniu 16 marca 2017 r. ponownie wniosła zastrzeżenia do opinii biegłego sądowego P. B. i wniosła o wydanie opinii uzupełniającej przez biegłego sądowego A. G. w oparciu o dokumenty, którymi dysponował biegły sądowy P. B. (k. 268 i 271-274 a. s.).

Na rozprawie z dnia 13 marca 2017 r. Sąd postanowił oddalić wniosek pełnomocnika odwołującej o dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłego sądowego (k. 269 a. s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy i w aktach rentowych oraz na podstawie opinii biegłych sądowych z zakresu rachunkowości i finansów A. G. oraz P. B.. Autentyczność zgromadzonych dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron, dlatego Sąd uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy. W ocenie Sądu opinie biegłych sądowych są również wiarygodnym dowodem w sprawie, gdyż wydane zostały w oparciu o dokumentację zalegającą w aktach sprawy. Zdaniem Sądu obszerność wniosków licznych opinii powołanych w sprawie biegłych sądowych nie pozostawiają żadnych wątpliwości co do dokładnego wyliczenia świadczenia z tytułu renty rodzinnej przyznanej odwołującej.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowił wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia kończącego postępowanie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie J. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. z dnia 30 czerwca 2015 r., znak: (...) jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Sąd doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie poza sporem pozostawała kwestia przyznania odwołującej prawa do pobierania renty rodzinnej, a jedynie obliczona przez organ rentowy jej wysokość.

Zgodnie z art. 110a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 j. t.) zwanej dalej „ustawą”, wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem art. 110 ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 podstawa wymiaru składek ust. 5, jest wyższy niż 250%. Ponowne ustalenie wysokości emerytury może nastąpić tylko raz.

Sąd stwierdza, że zgodnie z przepisami ustawy kapitał początkowy ma być odtworzeniem kwoty składek na ubezpieczenie społeczne, opłaconych przed dniem 1 stycznia 1999 r. Zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury zostały określone w art. 15 ustawy,

a wysokość kapitału początkowego, zależy od udowodnionych okresów składkowych

i nieskładkowych, podstawy wymiaru świadczenia, współczynnika określonego przez proporcję wieku ubezpieczonego i ustawowo określonego wieku emerytalnego oraz stażu. Natomiast do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia uwzględnia się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o emeryturę lub z dowolnych 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku. W przypadku nieudowodnienia okresów składkowych

i nieskładkowych, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury

i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Dokumentem potwierdzającym wysokość wynagrodzenia jest zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wystawione przez pracodawcę lub prawnego następcę pracodawcy na druku (...), ale również legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca odpowiednie wpisy o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia dokonane przez pracodawcę lub następcę prawnego. Ustalenie kapitału początkowego następuje poprzez obliczenie hipotetycznej emerytury, jaką ubezpieczony otrzymałby w dniu 1 stycznia 1999 r., tj. w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a następnie pomnożenie tej kwoty przez średnie dalsze trwanie życia osób ustalone na dzień 1 stycznia 1999 r.

Zgodnie z art. 175 ust. 1 ustawy, postępowanie w sprawie ustalenia kapitału początkowego przebiega według zasad dotyczących ustalenia prawa do świadczeń przewidzianych w tej ustawie, co w szczególności dotyczy katalogu środków dowodowych, jakie służą ubezpieczonemu w postępowaniu przed organem rentowym do wykazania zarówno stażu ubezpieczonego, jak i wysokości przychodów. Sąd zważył, że niektórzy ubezpieczeni mają problemy z dostarczeniem dokumentacji spełniającej rygorystyczne wymogi formalne i w konsekwencji nie są w stanie udowodnić okoliczności faktycznego polegania ubezpieczeniu, czy też wysokości przychodów. W dacie wydania przez organ rentowy spornej decyzji możliwość dowodzenia była ograniczona rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania

o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r., Nr 237, poz.1412 – które zmieniło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania

o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń - Dz. U. Nr 10, poz. 49

ze zm.). Zgodnie z obowiązującym § 22 ust 1 i ust.2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz.1412), jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: legitymacja ubezpieczeniowa; legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Wyjątek od tej powyższej zasady przewidziany został w § 28 ust. 1 rozporządzenia,

w myśl którego środkami dowodowymi w postępowaniu przed organem rentowym mogą być również poświadczone za zgodność z oryginałem kopie dokumentów stwierdzających stan zdrowia oraz dotyczących okresów składkowych i nieskładkowych, a także wysokości wynagrodzenia, przychodu, dochodu i uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń, wydawane przez jednostki upoważnione do przechowywania dokumentacji zlikwidowanych lub przekształconych zakładów pracy.

W niniejszej sprawie odwołująca zaskarżyła decyzję organu rentowego, którą odmówiono jej przeliczenia wysokości renty rodzinnej po zmarłym mężu W. K.. Kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. został ustalony prawidłowo, a zmiany wynagrodzenia przedstawione w nowych dokumentach nie miały wpływu na ponowne ustalenie wysokości emerytury zmarłego W. K.. Wpływa na to fakt, że wskaźnik (...) jest ograniczony do 250 % podstawy wymiaru. Ponadto Sąd nie widzi podstaw

do zastosowania wobec ustaleń świadczenia emerytalnego zmarłego W. K. art. 110a ustawy emerytalnej do przeliczenia świadczenia na dzień 1 maja 2015 r., czyli od daty wprowadzenia zmienionych przepisów ustawy emerytalnej z uwagi na niespełnienie ustawowych przesłanek. Sąd zważył, że art. 110a ustawy emerytalnej nie ma zastosowania do ustalenia renty rodzinnej po zmarłym W. K.. Powyższy artykuł stosuje się do przyznania prawa do świadczeń emerytalnych, a nie renty po osobie zmarłej.

Ponadto Sąd Okręgowy zważył, że biegli sędziowie z zakresu finansów i rachunkowości A. G. oraz P. B. prawidłowo wykonali swoje czynności, a treść oraz wnioski zawarte w opiniach sądowych w sposób niebudzący wątpliwości Sądu zostały zredagowane. Sąd zważył, że zastrzeżenia odwołującej do treści opinii biegłych sądowych były nieuzasadnione. Zdaniem Sądu, ubezpieczona przedstawiła jedynie subiektywne

i lakoniczne zarzuty. J. K. nie wykazała, iż w świetle zgromadzonego materiału dowodowego możliwa jest inna ocena wysokości przyznanego świadczenia emerytalnego, a w konsekwencji wyliczenie wysokości pobieranej przez nią renty rodzinnej w inny sposób niż wynikający z decyzji organu rentowego. Obszerność przedmiotowych opinii pozwoliła Sądowi na ustalenie, iż organ rentowy w sposób prawidłowo dokonał przeliczenia przedmiotowego świadczenia. Ubezpieczona nie przedstawiła bowiem w toku postępowania żadnych dowodów w postaci dokumentów mających świadczyć o możliwości przeliczenia emerytury jej zmarłego męża w sposób korzystniejszy od dotychczasowego. Sąd wobec powyższego nie znalazł podstaw do dalszego prowadzenia postępowania dowodowego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 orzekł, jak w sentencji.

Zarządzenie: (...)

(...)